

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลก อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และความทันสมัยของการสื่อสารโทรคมนาคม ช่วยให้ข้อมูลข่าวสารทั่วโลกเชื่อมต่อกันได้อย่างรวดเร็ว เป็นการก้าวข้ามสู่ยุคใหม่ที่เรียกกันว่า โลกไร้พรมแดน และยุคข้อมูลข่าวสาร การแข่งขันในสังคมโลกทวีความรุนแรงขึ้น และทำให้แต่ละภูมิภาคมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษาและวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมไทย ทุกสาขาอาชีพอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน (รุ่ง แก้วแดง 2540 : 1) ซึ่งทำให้สังคมไทยต้องเผชิญกับปัญหานานัปการ ตั้งแต่ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ความยากจน ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ความเสื่อมถอยทางศีลธรรมและทางวัฒนธรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมรวมถึงความอ่อนแอของระบบการเมือง (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2544 : 3) จึงจำเป็นที่ประเทศไทยและประเทศต่างๆ ต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวได้แก่ คุณภาพของคน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 ก : 1) “การพัฒนาคน หมายถึง การพัฒนาคุณภาพ และสมรรถนะของคนให้สามารถมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของคนในชุมชน สังคมและประเทศชาติในที่สุด และความสำคัญของการพัฒนาคนก็คือ การได้ผ่านกระบวนการศึกษา หรือการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเป็นขั้นตอน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเร่งแก้วิกฤตการณ์ทางการศึกษา โดยการมุ่งที่จะให้การศึกษามีบทบาทในทางรุกมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การศึกษาเป็นพลังสร้างสรรค์ พัฒนาคนไทย และสังคมไทยได้ในอนาคต”

การศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จำเป็นอย่างยิ่งต้องพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคน ได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงมีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งพาตนเอง และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 ก : 2) ในการจัดการศึกษาให้มี

คุณภาพนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้เป็นผู้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (จำรัส นองมาก 2544 : 62 - 69) แต่การจัดการศึกษาของไทยยังไม่สามารถพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณภาพบรรลุตามความคาดหวังของสังคมได้ ดังจะเห็นได้จากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและนักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังนี้

ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา กรมวิชาการได้พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีการพัฒนาให้เป็นการจัดการศึกษาที่มีความหมายต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ ความคิดและทักษะในการปฏิบัติจริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้เกิดความสุข การมีงานทำ และมีรายได้ มีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติของตน แต่จากการประเมินผลการศึกษาของกรมวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่าเยาวชนไทยยังคงมีคุณลักษณะบางประการที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรและสภาพที่พึงปรารถนาของสังคมไทย (กรมวิชาการ 2542 ก : 1)

รุ่ง แก้วแดง (2540 : 2) กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่ดีจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และเทคโนโลยี แต่การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล สังคม และประเทศ ยิ่งเมื่อต้องเผชิญกับความคาดหวังของสังคมที่จะให้การศึกษาที่มีบทบาทในการเตรียมความพร้อมคน ให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในสังคมโลกด้วยแล้ว ก็ยังเห็นความสับสน ความล้มเหลว และความล่าช้าที่เป็นปัญหาของการศึกษามากขึ้น

ประเวศ วะสี (2541 : 21 - 22) ได้กล่าวถึงปัญหาการศึกษาในภาพรวม คือ การไม่สามารถเตรียมคนไทย ให้สามารถเผชิญกับยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลกที่หมุนเร็วและรุนแรง ทำให้คนไทยอ่อนแอ ขัดแย้ง ทำลายตัวเอง และเกิดสภาพวิกฤต สังคมไทยไม่สามารถผืนักตัวเองไว้ในดุลยภาพได้ ทำให้เกิดปัญหาหลายอย่าง เช่น การพังทลายของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การพังทลายของชีวิตครอบครัว การพังทลายของชีวิตชุมชนและวัฒนธรรมไทย ปัญหาโสเภณี ปัญหาอาชญากรรม และปัญหายาเสพติด ปัญหาทั้งหลายเหล่านี้เป็นปัญหาวิกฤตที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมไทย ดังนั้นสังคมไทยจำต้องรีบปฏิรูประบบการศึกษาอย่างเร่งด่วน เพื่อเตรียมความพร้อมให้คนไทยสามารถเผชิญยุคใหม่แห่งการเปลี่ยนแปลง ได้อย่างเข้มแข็งเพื่อไม่รอดพ้นจากปัญหาดังกล่าว

ปัญหาการศึกษาของไทยมีหลายด้าน เช่น ด้านความครอบคลุมและความเสมอภาค ในโอกาสด้านคุณภาพการศึกษา ด้านการบริหารจัดการ และด้านการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะด้านคุณภาพการศึกษา เป็นประเด็นวิกฤตที่ต้องเร่งแก้ไข เพราะมีผู้สำเร็จการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่พึงประสงค์ ไม่ว่าจะเป็นความสามารถ ความรู้ การคิดวิเคราะห์ การสร้างความรู้ การมีค่านิยมและพฤติกรรมที่เหมาะสมในโลกการทำงาน เช่น การทำงานเป็นทีม ความสามารถด้านการสื่อสาร การพูด ความสามารถด้านภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ที่จะเป็นสำหรับการเผชิญกับโลกยุคการเรียนรู้ ยุคการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และปัญหาเรื่องการอ่อนด้อยในด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับต่างๆ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2544 : 5)

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของการศึกษาของไทย ที่จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถ หรือจริยธรรม คุณธรรม เพื่อให้เป็นการศึกษาที่สามารถสร้างทักษะชีวิต สร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทย โดยกระบวนการที่เชื่อว่าจะเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ การประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นกลไกหนึ่งที่จะผลักดันให้ทุกปัจจัยมีคุณภาพและนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง (อำรุง จันทวานิช 2542 : 79) สอดคล้องกับ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2545 : 1) ที่กล่าวว่า การที่จะปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของไทยให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ หรือจริยธรรม คุณธรรมของผู้เรียนนั้น ต้องเริ่มต้นจากสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาของตนเอง หรือต้องประกันคุณภาพสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ก : 2) กล่าวว่าในการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นจะต้องมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา โดยสถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเอง ดังนั้นกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นงานสำคัญของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและสังคมโดยรวม

จากความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทย จะเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาของไทย ดังนั้นจึงมีการกำหนดสาระบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้อง

ดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ในหมวด 6 มาตรา 47 - 51 ว่าให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกและให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานที่สำนักงานรับรอง ด้งนั้น การพัฒนาจึงมุ่งที่จะพัฒนาคนหรือคุณภาพของคนให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยใช้การศึกษาในการพัฒนาคนให้มีความสามารถเต็มศักยภาพ มีความสมดุลทั้งปัญญา จิตใจ ร่างกาย สังคม และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านของประเทศ (กรมวิชาการ 2545 : 5)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2549 : 15) ได้กล่าวถึงหลักการและความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า เป็นการใช้การศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพของคน ให้มุ่งสู่คุณลักษณะที่สังคมพึงประสงค์ จำเป็นต้องใช้การศึกษาที่มีคุณภาพ มีกลไกการรักษาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานคุณภาพอย่างต่อเนื่อง แต่โดยภาพรวมแล้ว คุณภาพการจัดการศึกษาของไทยยังคงเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ว่า มาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนยังไม่เป็นที่พึงพอใจของสังคม ซึ่งสภาพดังกล่าวมีสาเหตุสำคัญหลายประการด้วยกัน แต่สาเหตุหนึ่งมาจากการที่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพอย่างเพียงพอ และต่อเนื่งอย่างไรก็ตามมาตรการที่เป็นทางออกของปัญหาดังกล่าว คือ การประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งโดยระบบได้กำหนดให้มีกลไกการประเมิน ทั้งประเมินเพื่อตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และประเมิน เพื่อให้ได้การรับรองคุณภาพการศึกษา ด้งนั้น แนวทางการประเมินคุณภาพภายในเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะต้องนำไปดำเนินการเพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาว่าดำเนินการพัฒนาเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดแล้วหรือไม่ หากพบว่ายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานก็จะนำไปสู่การส่งเสริม ปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน และได้ผ่านการรับรองคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับรองต่อไป

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้ทำการประเมินรอบแรก (พ.ศ. 2543 - 2548) โดยใช้รูปแบบกัลยาณมิตร ประเมินในการดำเนินการโดยเฉพาะการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่สถานศึกษาในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน จัดทำรายงานประเมิน

ตนเอง เพื่อให้พร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จะพิจารณาเพื่อยืนยันสภาพจริง ไม่ได้ตัดสินได้ตกผ่านไม่ผ่าน ประเมินเป็นรายมาตรฐาน ซึ่งผลการประเมินจะบอกถึงจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษานั้นๆ ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา เนื่องด้วยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ประสงค์ที่จะให้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติและต้องการให้ทุกคนเห็นว่า “การศึกษาเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของประชาชนทุกคนในประเทศ” (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2549 : 1)

การประเมินคุณภาพภายนอกในรอบสอง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ในมาตรา 51 ได้ระบุว่าในกรณีที่ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาใด ไม่ได้มาตรฐานที่กำหนดให้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะ การปรับปรุง แก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งหมายความว่า สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จะต้องให้การรับรองว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้มาตรฐานหรือไม่ ซึ่งเป็นแนวคิดที่เพิ่มเติมจากการประเมินเพื่อพัฒนาในรอบแรก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จึงวางหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินที่อิงเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นและอิงสถานศึกษาเพื่อให้การประเมินมีความสมดุลระหว่างเกณฑ์ที่กำหนดกับงานที่สถานศึกษาดำเนินการ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2548 : 3)

ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ทุกคนพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่ยึดตามหลักเกณฑ์มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง แต่จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในรอบแรก พบว่าโรงเรียนจำนวนมาก ที่ระดับการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานและกระบวนการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปและเกณฑ์มาตรฐาน ไม่เปลี่ยนวิธีการสอนที่มุ่งพัฒนาคุณภาพ

จากรายงานของ นายสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เปิดเผยว่า จากการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบแรก ระหว่างปีการศึกษา 2544 - 2548 รวมจำนวน 30,010 โรงเรียนทั่วประเทศ พบว่าสถานศึกษาไม่ได้มาตรฐานขั้นต่ำถึงจำนวน 2 ใน 3 หรือคิดเป็นจำนวนกว่า 20,000 โรงเรียน เท่ากับว่าเป็นการตอกย้ำความวิกฤตในคุณภาพการศึกษามากขึ้น โดยในจำนวนโรงเรียนที่ไม่ได้มาตรฐานขั้นต่ำดังกล่าวอยู่นั้นอยู่ในชั้น โอลิมปิกหรือโคมา ถึงจำนวน 15,000 โรงเรียน

ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก อยู่นอกเขตเมือง มีนักเรียนต่ำกว่า 300 คน (มติชน
รายวัน 2549 : 26)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ได้กำหนดทิศทางการพัฒนา
การศึกษาของ ปี 2549 ในด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดในพันธกิจที่ 7 คือจัดระบบ
ประกันคุณภาพการศึกษาทุกโรงเรียน และได้กำหนด เป้าประสงค์ ด้านคุณภาพการศึกษา
ไว้ 3 ข้อ คือ

1. ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพสู่มาตรฐาน
การศึกษาสถานศึกษามีหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีคุณธรรม จริยธรรมปฏิบัติ
หน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถทำการศึกษาและวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหาร
และการจัดการเรียนรู้

ส่วนด้านมาตรฐานการศึกษา ได้กำหนดไว้ว่า สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผ่านการประเมินตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีบทบาทรับผิดชอบ
จัดการศึกษาในพื้นที่อำเภอปากพนัง อำเภอหัวไทร อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอชะอวด อำเภอร่อนพิบูลย์
และอำเภอจุฬาภรณ์ มีสถานศึกษาในความรับผิดชอบ จำนวน 285 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็ก
ที่มีนักเรียนไม่ถึง 300 คน จำนวน 140 โรงเรียน จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
โดยระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดกลไกในการตรวจสอบและกระตุ้นให้หน่วยงาน
ทางการศึกษามีการควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

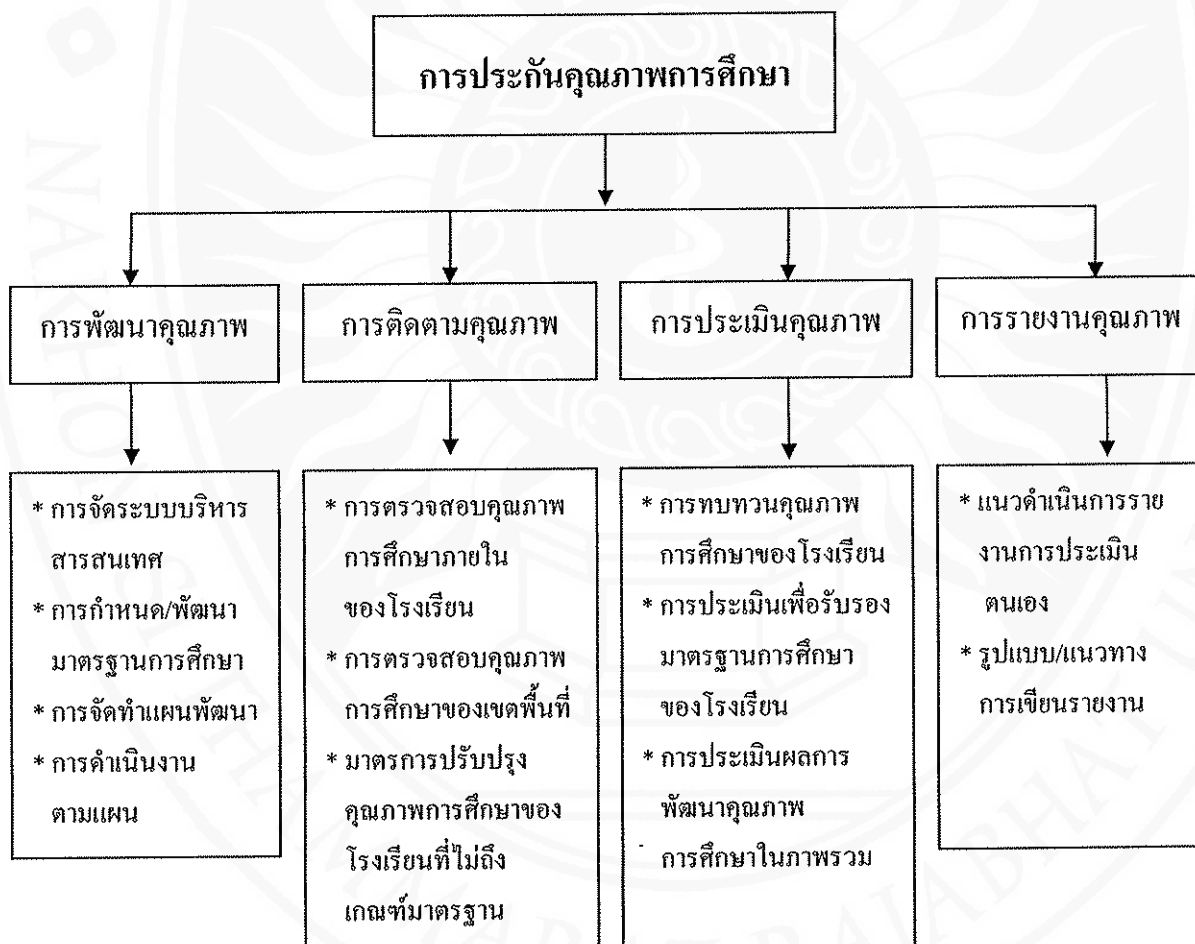
ผู้วิจัย ในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินการประกัน
คุณภาพการศึกษาว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษามี
คุณภาพเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและ
ประเมินคุณภาพการศึกษา มีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาถึง ความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อรับ
การประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
ในด้านการพัฒนาคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพ และการรายงานคุณภาพ
ว่าสถานศึกษาได้ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการรับการ
ประเมินภายนอก มากน้อยเพียงใด ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษา
ครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสารสนเทศ สำคัญของหน่วยงานทางการศึกษา สถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องทุก
ฝ่ายที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ในด้านการพัฒนาคุณภาพ การติดตามคุณภาพ การประเมินคุณภาพ และการรายงานคุณภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอก ของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัย กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพ 2) ด้านการติดตามคุณภาพ 3) ด้านการประเมินคุณภาพ และ 4) ด้านการรายงานคุณภาพ สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 285 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 166 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซ์และมอร์แกน (Krejcie & Morgan อ้างอิงมาจาก มลิวัลย์ สมศักดิ์ 2548 : 109) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยแบ่งประชากรตามขนาดของโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ต่อมาสุ่มตัวอย่างจากทุกชั้นภูมิโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมินิเป็นสัดส่วน (Proportion stratified random sampling) โดยผู้วิจัยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละชั้นภูมิโดยคำนวณสัดส่วนระหว่างขนาดของกลุ่มตัวอย่างกับขนาดของจำนวนประชากรของแต่ละชั้นภูมิ

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 ตำแหน่ง

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) รองผู้บริหาร
- 3) รักษาการในตำแหน่ง

2.1.3 อายุราชการในการดำรงตำแหน่ง

- 1) 1-5 ปี
- 2) 6-10 ปี
- 3) 11-12 ปี
- 4) 21 ปีขึ้นไป

2.1.4 วุฒิการศึกษา

- 1) ปริญญาตรี
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ในด้าน ได้แก่

- 1) การพัฒนาคุณภาพ
- 2) การติดตามคุณภาพ
- 3) การประเมินคุณภาพ
- 4) การรายงานคุณภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง หมายถึง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในด้าน การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การติดตามคุณภาพ การประเมินคุณภาพ และการรายงานคุณภาพ ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพัฒนาคุณภาพ หมายถึง กระบวนการหรือการปฏิบัติที่นำการศึกษาเข้าสู่คุณภาพ โดยการเตรียมการ จัดระบบบริหารและสารสนเทศ การดำเนินการกำหนดหรือพัฒนามาตรฐานสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การติดตามคุณภาพ หมายถึง กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดหรือเป็นขั้นตอนของการประเมินคุณภาพภายในโดยสถานศึกษา เพื่อรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การประเมินคุณภาพ หมายถึง กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ประกอบด้วย การทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐาน และการประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม

การรายงานคุณภาพ หมายถึง กระบวนการหรือแนวดำเนินการรายงานการประเมินตนเอง และรูปแบบ/แนวทางการเขียนรายงาน

การประเมินภายนอก หมายถึง การประเมินผล ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยในครั้งนี้ มีประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ดังนี้

1. ทำให้ทราบความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ในด้านการพัฒนาคุณภาพ การติดตามคุณภาพ การประเมินคุณภาพ และการรายงานคุณภาพ
2. ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 หรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป